

Fastställande av allmän studieplan i informationssystem

Beslut

Filosofiska fakulteten beslutar att fastställa allmän studieplan i informationssystem.

Skäl till beslut

Företrädare för utbildningen har till fakulteten inkommit med begäran om revidering av allmän studieplan för forskarutbildning i informationssystem. Huvudsakliga förändringar i den allmänna studieplanen utgörs av förändring av antalet högskolepoäng för kurser respektive licentiatuppsats för licentiatexamen samt antalet ingående artiklar i en sammanläggningsavhandling.

Handläggningen av beslutet

Detta beslut har fattats av dekanen Ulf Melin efter föredragning av utbildningsledaren Charlotta Einarsson.

Ärendet bereddes av Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd den 18 mars 2024.

Ulf Melin

Charlotta Einarsson

Sändlista:

Louise Ödlund, IEI
Mats Abrahamsson, IEI
Roger Bandick, IEI
Björn Johansson, IEI
Karin Fredriksson, IEI
Asta Cekaite, prodekan
Henrik Nehler, prodekan
Magnus Vik, kanslichef, FFK
Charlotta Einarsson, FFK
Dokument- och arkivenheten

Allmän studieplan för forskarutbildningen inom Informationssystem (Information Systems)

Studieplanen gäller för studerande som avslutar utbildningen med doktorsexamen och för studerande som avslutar utbildningen med licentiatexamen (SCB-kod 50804).

1. Utbildningens mål

Forskarutbildningen inom ämnet informationssystem syftar till att fördjupa den studerandes kunskaper inom ämnesområdet och göra den studerande väl beredd för självständiga insatser inom forskning och utvecklingsarbete.

Forskarutbildningen syftar således till att förbereda för yrkesverksamhet som självständig forskare eller för kvalificerat utbildnings-, utrednings- eller utvecklingsarbete, där forskarkompetens inom informationssystem är av betydelse. Utbildningens mål är att ge den studerande förmåga att självständigt planlägga och genomföra en kvalificerad forskningsinsats samt att presentera och sprida sina forskningsresultat inom och utanför akademien.

I forskarutbildningsämnet informationssystem studeras människors arbete med att utveckla och förändra IT-baserade informationssystem i verksamheter och i samhället samt därtill uppkomna möjliga effekter på människor, organisationer och samhälle. Detta omfattar teorier, perspektiv, strategier och policyer, modeller, metoder, arbetsformer vid digitalisering och IT-verktyg (digitala resurser) avseende systemutveckling. Olika utvecklings- och förändringssituationer kan studeras som planering/styrning/samordning, analys/utredning/specifiering, anskaffning, strukturering, utformning, införande, utvärdering, förvaltning/vidareutveckling, utbyte och avveckling av informationssystem samt samspel med andra former av verksamhetsutveckling. IT-baserade informationssystem som studeras inom ämnet kan vara en del av större infrastrukturer och delade resurser, av mera fristående karaktär eller paketerade på olika sätt, t.ex. i form av tjänster. Ämnet omfattar även förutsättningar för och resultat av digitalisering; t.ex. studier av bruk och konsekvenser av informationssystem som resultat av systemutveckling eller som förutsättning för förändring och vidareutveckling av system.

Forskarutbildning och forskning i informationssystem baseras på ett antal långsiktiga forskningsteman och där i ingående bärkraftiga och aktuella forskningsprojekt. Såväl inomvetenskaplig som praktisk relevans styr forskningens inriktning. För att realisera målen med forskarutbildning krävs insatser för att utveckla forskarkompetens hos de studerande. Syftet med forskarutbildningen i informationssystem är, per definition, en utbildning till forskare inom

ämnesområdet. Detta innebär att en väsentlig del av forskarutbildningen utgörs av träning i forskningsarbete. För att uppnå god forskarkompetens krävs att den forskarstuderande, under handledning, utför olika forskningsuppgifter (företrädesvis i projektform). Det krävs därmed att den forskarstuderande tränar sig i att på olika sätt och för olika målgrupper definiera, beskriva, rapportera, kritiskt granska, diskutera och försvara resultat från forskning såväl skriftligt som muntligt (vid seminarier och konferenser etc.). Viktigt är att den forskarstuderande under sin forskarutbildning även utvecklar andra kunskaper som är av betydelse för fortsatt verksamhet som forskare. Exempel på sådana kunskaper är medverkan vid bedömning av manuskript i vetenskapliga tidskrifter, inför eller vid vetenskapliga konferenser och seminarier, arrangemang av konferenser och seminarier, författande av forskningsplaner, forskningsansökningar och samverkansavtal, kontakter med forskningsfinansiärer och organisationer i praktikfältet.

2. Examensmål

De nationella examensmålen för doktorsexamen respektive licentiatexamen delas här, i enlighet med Högskoleförordningen, in i mål för kunskap och förståelse, för färdighet och förmåga, och för värderingsförmåga och förhållningssätt. Dessa mål formuleras enligt följande (Högskoleförordningen, Bilaga 2).

2.1 Kunskap och förståelse

Den forskarstuderande ska för *doktorsexamen*:

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet, samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Den forskarstuderande ska för *licentiatexamen*:

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

2.2 Färdighet och förmåga

Den forskarstuderande ska för *doktorsexamen*:

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och

- med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
 - visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
 - visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap,
 - visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Den forskarstuderande ska för *licentiatexamen*:

- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen, samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

2.3 Värderingsförmåga och förhållningssätt

Den forskarstuderande ska för *doktorsexamen*:

- visa intellektuell självständighet och ett analytiskt förhållningssätt till kunskapsbildning,
- kunna värdera svagheter och styrkor i den egna avhandlingen,
- visa vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar,
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Den forskarstuderande ska för *licentiatexamen*:

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

3. Behörighetsvillkor

För att bli antagen till forskarutbildning krävs att den sökande har dels grundläggande behörighet, dels särskild behörighet enligt nedan. Vidare krävs att den sökande bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att klara utbildningen.

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet att antas till forskarutbildningen har den som har

- avlagt en examen på avancerad nivå,
- fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
- på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Fakultetsstyrelsen kan för enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om det finns särskilda skäl.

3.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet har den som har kunskaper motsvarande 90 högskolepoäng i informatik eller motsvarande huvudområde.

Kraven på grundläggande och särskild behörighet anses även uppfyllda av den som har avlagt motsvarande äldre examen, eller inom eller utom landet har förvärvat motsvarande kunskaper.

4. Antagning

4.1 Ansökan

Ansökan om antagning till forskarutbildning i informationssystem ställs till ansvarig för forskarutbildningen i ämnet.

4.2 Antagningsbegränsning och urval

Till forskarutbildningen får endast antas så många forskarstuderande som kan erbjudas handledning, godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering.

Antagningsbegränsning till forskarutbildning tillämpas om antalet behöriga sökande är större än antalet tillgängliga platser. Grunden för urval bland behöriga sökande till forskarutbildning i informationssystem är graden av skicklighet att tillgodogöra sig sådan utbildning. Bedömning görs av den sökandes potential att utveckla en god skicklighet att genomföra ett kvalificerat vetenskapligt arbete. Detta innebär en bedömning av i första hand egenskaper som kreativitet, analytisk skärpa, skriftlig och annan kommunikativ skicklighet, självständighet och

initiativkraft, integritet, samarbetsförmåga, arbetskapacitet och uthållighet. Vid urvalet beaktas följande omständigheter:

- studieresultat som visar kreativitet, mognad, förmåga till självständigt omdöme och kritisk analys
- speciella kunskaper och en skicklighet hos den sökande, till exempel förvärvat genom yrkesverksamhet, som kan vara av betydelse för att tillgodogöra sig forskarutbildningen.

I första hand görs urvalet på grundval av dokumenterat och av den sökande själv åberopat material, till exempel självständiga studiearbeten och intyg om yrkesverksamhet. Därutöver är annat beslutsunderlag såsom intervjuer med den sökande av betydelse för urvalet. Vid antagningen tas även hänsyn till den kompetens som de till forskarutbildningen knutna handledarna/lärarna besitter och hur dessa kompetenser kommer till uttryck i prioriterade forskningsteman. Det är således också avgörande att den studerande har en forskningsinriktning som ligger i linje med aktuella eller planerade forskningsinitiativ inom ämnesområdet.

Till forskarutbildning i informationssystem antas studerande som anställs som doktorand vid institutionen eller studerande som är anställd vid annat universitet/högskola eller på företag eller myndighet.

4.3 Beslut om antagning

I Fakultetsstyrelsen för filosofiska fakultetens delegering av beslutanderätt avseende utbildning framgår vilken instans som fattar beslut om antagning till forskarutbildning.

5. Utbildningens utformning

5.1 Allmänt

Utbildningen för licentiatexamen omfattar 120 högskolepoäng och består av kurser om sammanlagt 45 högskolepoäng och en vetenskaplig uppsats om 75 högskolepoäng. Sådan examen kan antingen utgöra slutmål för utbildningen eller en etapp i utbildningen till doktorsexamen.

Utbildningen för doktorsexamen bygger vidare på genomförd licentiatexamen. Utbildning för doktorsexamen omfattar 240 högskolepoäng och består av kurser om sammanlagt 90 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 150 högskolepoäng. Forskarstuderande som skrivit en masteruppsats med nära ämnes- och tidsmässig relation till avhandlingsarbetet kan beredas möjlighet att skriva en doktorsavhandling utan föregående licentiatexamen. Denna bedömning görs i varje enskilt fall och beslut fattas av huvudhandledaren i samråd med övriga handledare inom forskningsmiljön.

5.2 Kurser

Forskarstuderande som undervisar ska genomgå kurs i högskolepedagogik. Sådan kurs kan ingå i valbara kurser.

Kursen "Avhandlingsseminarier" är obligatorisk för att presentera, diskutera och försvara avhandlingstext i såväl författande av licentiatuppsats som av doktorsavhandling. I denna kurs är ett väsentligt inslag att granska och diskutera andras texter. Minst en gång per år ska den forskarstuderande, inom kursen Avhandlingsseminarier, presentera delresultat av sitt avhandlingsarbete. I forskarutbildningen ingår även aktivt deltagande i forskningsmiljöns seminarier.

Utöver den specifika kursen "Avhandlingsseminarier" ovan är följande typer av kurser obligatoriska: (1) en ämnesfördjupande kurs i informatik inom den lokala forskningsmiljön eller motsvarande kurs vid annat lärosäte där aktuellt ämne finns representerat på forskarutbildningsnivå, (2) en fördjupande kurs i forskningsmetod (inriktning kvalitativ analys) samt (3) en kurs i akademiskt skrivande. De två senare kurserna kan genomgåas vid det egna lärosätet eller vid annat lärosäte.

Omfattningen av de tre kurstyperna ovan ska tillsammans uppgå till minst 15 högskolepoäng för doktorsexamen. Vid licentiatexamen gäller att två av de tre typerna av kurser ska vara representerade och att omfattningen ska uppgå till minst 10 högskolepoäng. Valet av kurser sker i dialog med huvudhandledare.

För varje enskild studerande kan anpassningar göras med hänsyn till vederbörandes förkunskaper samt i relation till de krav som ställs genom deltagande i forskningsmiljön. De individuellt bestämda kurserna fastställs av den studerandes huvudhandledare efter samråd med den studerande. I vissa kurser ges organiserad undervisning, i andra kurser utvecklas kunskap genom individuella litteraturstudier ("läskurser").

Grundutbildningskurser på lägst avancerad nivå, vilka inte ingår i villkoren för särskild behörighet, kan efter godkännande av huvudhandledaren tillgodoräknas i forskarutbildningen.

5.3 Avhandling för doktorsexamen

För doktorsexamen ska den forskarstuderande författa en vetenskaplig avhandling, vars omfattning motsvarar 150 högskolepoäng. Avhandlingen ska baseras på ett självständigt forskningsarbete och vara av betydelse för forskningen inom det valda området. Avhandlingen utformas som en monografi eller en sammanläggningsavhandling skriven på svenska eller engelska. Om avhandlingen är en monografi ska delar av det vetenskapliga arbetet som leder fram till doktorsavhandlingen även presenteras i ett internationellt sammanhang vid minst två tillfällen (kvalitetsgranskade konferensbidrag eller workshopsbidrag). I dessa två bidrag ska den forskarstuderande ha haft en primär författarroll. Om avhandlingen är en sammanläggningsavhandling ska den bygga på fyra till sex tidskriftsartiklar eller kvalitetsgranskade konferensbidrag. Om den

forskarstuderande har skrivit en licentiatuppsats inom samma forskarutbildningsämne kan artiklar från denna ingå i doktorsavhandlingen. Den forskarstuderande ska också visa självständighet genom att författa minst ett ingående delarbete utan att ha huvud- eller biträdande handledare som medförfattare. Kappan i en sammanläggningsavhandling ska tillföra ett klart värde bortom de i avhandlingen ingående delarbetena. Kappan ska innehålla komparativa och mera sammanhållna och integrativa delar som abstraherar och förfinar de kunskapsbidrag som finns i de delarbeten som ingår. Kappan ska kunna ses som ett tydligt kunskapsbidrag i sig och kunna läsas, förstås och granskas som en fristående del i avhandlingen.

Innan doktorsavhandlingen framläggs vid disputation ska den samlat presenteras och granskas vid ett slutseminarium där en extern opponent tillsammans med kollegor bidrar till kvalitetssäkring.

Avhandlingen ska försvaras vid en offentlig disputation. Regler om förfarandet vid disputation finns i Högskoleförordningen, vartill kommer lokala tillämpningsbestämmelser som fastställts av LiU samt Fakultetsstyrelsen för filosofiska fakulteten.

5.4 Uppsats för licentiatexamen

För licentiatexamen ska den studerande författa ett vetenskapligt arbete vars omfattning motsvarar 75 högskolepoäng. Licentiatuppsatsen utformas som en monografi eller en sammanläggning skriven på svenska eller engelska. Om uppsatsen är en monografi så ska en del av det vetenskapliga arbetet som leder fram till uppsatsen även presenteras i ett internationellt sammanhang vid minst ett tillfälle (kvalitetsgranskat konferensbidrag eller workshopsbidrag). I detta bidrag ska den forskarstuderande ha haft en viktig roll som huvud- eller medförfattare. I det fall en sammanläggningsform väljs ska uppsatsen bygga på två till tre tidskriftsartiklar eller kvalitetsgranskade konferens- eller workshopbidrag. Den forskarstuderande ska också visa självständighet genom författandet av kappan. Kappan i en sammanläggningsuppsats ska tillföra ett värde bortom de i uppsatsen ingående delarbetena. Kappan ska innehålla komparativa och mera sammanhållna och integrativa delar som utvecklar de kunskapsbidrag som finns i de delarbeten som ingår. Kappan ska kunna ses som ett kunskapsbidrag i sig och kunna läsas och granskas som en fristående del i uppsatsen.

Licentiatuppsatsen ska baseras på ett självständigt forskningsarbete. Licentiatuppsatsen ska försvaras vid ett offentligt seminarium. Fakultetsstyrelsen för filosofiska fakulteten beslutar om de närmare formerna för den vetenskapliga licentiatuppsatsens framläggande.

6. Utbildningens uppläggning

6.1 Individuell studieplan

Tillsammans med huvudhandledaren ska den forskarstuderande upprätta en individuell studieplan för sin forskarutbildning, i vilken kurser som ska ingå i utbildningen och vilken tidsplan som ska gälla för kurser och avhandlingsarbete ska anges. Den individuella studieplanen ska upprättas så snart som möjligt efter beslut om antagning och fastställas senast två månader efter det att den studerande påbörjat sina studier. Den individuella studieplanen ska följas upp och vid behov revideras minst en gång per år. De närmare formerna avseende individuell studieplan framgår av LiU:s beslut om Riktlinjer för utbildning på forskarnivå.

6.2 Undervisning

Undervisningen sker huvudsakligen i form av föreläsningar, seminarier och handledning. Den studerande ska under studietiden delta i vetenskapliga aktiviteter genom att bevista seminarier, gästföreläsningar etc. samt själv redovisa resultat vid forskningsmiljöns seminarier. Den studerande kan ges möjlighet att delta i undervisning och kunskapsprov vid annan fakultet eller annat lärosäte. Det ankommer på forskningsmiljön att erbjuda den forskarstuderande möjligheter att delta i internationella konferenser och kurser utomlands. Huvuddelen av doktorandkurserna väljes, i samråd med huvudhandledaren, inom det egna ämnesområdet.

Kurser från andra relevanta ämnen kan väljas, också i samråd med huvudhandledaren. Kurser läses i enlighet med den studerandes individuella studieplan. Det är önskvärt att deltagande i kurser ger stöd inte bara till ämnesmässiga fördjupningskunskaper, utan också befrämjar utveckling av forskarkompetens.

Alla forskarstuderande (avseende licentiatuppsats eller doktorsavhandling) ska följa de särskilda avhandlingsseminarier i kursform som löpande ges inom forskningsmiljön.

6.3Handledning

Den studerande har rätt till handledning under utbildningen så länge inte rektor fattat beslut om något annat. Handledare i ämnet är gemensamt ansvariga för forskarutbildningens kvalitet och genomförande. Val av avhandlingsämne ska ske i samråd mellan den forskarstuderande och huvudhandledaren och ska ske under utbildningens första termin.

För varje forskarstuderande ska minst två handledare utses. En av dem ska vara huvudhandledare. I Fakultetsstyrelsen för filosofiska fakultetens delegering av beslutanderätt avseende utbildning framgår vilken instans som fattar beslut om utseende av handledare. Huvudhandledaren ska vara docentkompetent och ska ha genomgått forskarhandledarutbildning. Biträdande handledare ska ha avlagt

doktorsexamen eller ha motsvarande vetenskaplig kompetens. Biträdande handledare kan komma från IEI eller utanför institutionen. Den biträdande handledaren kan vara inom aktuellt ämnesområde eller ha för uppsatsen eller avhandlingen värdefull kompetens inom ett närliggande ämnesområde. En forskarstuderande som begär det ska få byta handledare.

Huvudhandledaren ska, särskilt i arbetets slutskede, ge den forskarstuderande råd om möjliga karriärvägar efter avslutade forskarstudier. Ett sådant karriärsamtal hålls också i samband med medarbetar- och karriärvägledningssamtal.

7. Examination

Kunskapskontrollen sker genom skriftlig eller muntlig examination. Tentamina och prov bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Huvudhandledare är examinator för de kurser för vilka särskild examinator ej utsetts.

Doktorsavhandlingen bedöms av en betygsnämnd i enlighet med regler i högskoleförordningen, vartill kommer lokala tillämpningsbestämmelser som fastställts av rektor och Fakultetsstyrelsen för filosofiska fakulteten. Vid betygssättning tas hänsyn både till avhandlingens innehåll och till försvaret av densamma. Avhandlingen ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd.

Fakultetsstyrelsen för filosofiska fakulteten beslutar om de närmare formerna för licentiatuppsatsens framläggande. Licentiatuppsatsen ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd.

8. Övrigt

Den allmänna studieplanen träder i kraft den 4 juni 2024. Forskarstuderande som antas från och med detta datum antas till denna version av den allmänna studieplanen. Forskarstuderande som antagits innan ovan angivet datum kan efter dokumenterad överenskommelse med huvudhandledaren följa denna version av den allmänna studieplanen.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign